

UDK 811.163.6'366.52'367.622

Tatjana Marvin

Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

tatjana.marvin@ff.uni-lj.si

O PREDVIDLJIVOSTI SLOVNIČNE KATEGORIJE SPOLA V SLOVENŠČINI

Članek obravnava predvidljivost spola pri samostalnikih v slovenščini z vidika primerjave med Slovensko slovnico (Toporišič 2000) in Corbettovim sistemom (Corbett 1991). V prvem delu je na primeru slovenščine predstavljen Corbettov algoritem razvrščanja samostalnikov v skupine spolov. V drugem delu je predstavljenih nekaj posebnosti v slovenščini, ki jih algoritem ne zajame (epiceni, hibridni, večspolski samostalniki).

Ključne besede: slovenščina, samostanik, spol, epiceni, hibridi

The article deals with the predictability of gender in Slovenian nouns by comparing the system of gender assignment in Toporišič (2000) and Corbett (1991). In the first part, Corbett's algorithm for classifying nouns into gender groups is presented and applied to Slovenian. The second part introduces some special cases that cannot be classified with Corbett's algorithm (epicene, hybrid, and double gender nouns).

Keywords: Slovenian, noun, gender, epicene, hybrid

Članek obravnava predvidljivost spola pri samostalnikih v slovenščini z vidika primerjave med Slovensko slovnico (Toporišič 2000) in Corbettovim sistemom (Corbett 1991). V uvodnem razdelku na kratko povzamem lastnosti slovenskega jezika, ki se tičejo slovnične kategorije spol, nato predstavim Corbettov splošno-jezikoslovno orientiran sistem razvrščanja samostalnikov v skupine spolov, ki ga uporabim na primeru slovenščine. Sledi kratka primerjava med omenjenima pristopoma ter obravnava posebnih primerov.

1 Splošno o spolu v slovenščini

Slovenščina je jezik, v katerem vsak samostanik nosi informacijo o spolu, pri čemer pozna tri spole: moški (m), ženski (ž) in srednji (s) spol. Oblikovno se ta kategorija izraža tudi pri besedilnem navezovanju in pri ujemalnem izražanju skladenjskih razmerij: osebek določa število in spol povedka, npr. *Janez je prišel; Marija je prišla; sonce je zašlo*, jedro samostalniške zveze določa spol, sklon in število ujemalnega določila, npr. *visok hrast; visoka smreka; visoko drevo*, povedkov prilastek se po spolu, sklonu in številu ujema s samostalniško zvezo, na katero se nanaša npr. *mati je prišla utrujena; oče je prišel utrujen; dete je prišlo utrujeno* itd.

V splošnem velja, da je spol predvidljiv iz morfološke oblike samostalnika: samostalniki moškega spola imajo v imenovalniku ednine ničto končnico, samostalniki ženskega spola končnico *-a*, samostalniki srednjega spola pa končnico *-e* ali *-o*, Toporišič (1981, 2000), Kunst Gnamuš (1995), Herrity (2016). Ta način določanja spola pa na ni

zanesljiv: odpove v primerih, ko se besede moškega spola končajo na *-a*, npr. *vojvoda*, ali *-o*, npr. *avto*, besede ženskega spola pa na ničo končnico, npr. *kost*. Toporišič (2000: 277) navaja, da je spol samostalnika delno predvidljiv tudi po pomenu: moškega spola so načeloma imena oseb in večjih živali moškega naravnega spola, npr. *moški*, *kovač*, *konj*, *pes*, *petelin*, ženskega spola so imena oseb in večjih živali naravnega ženskega spola, npr. *ženska*, *šivilja*, *kobila*, *psica*, *kokoš*, srednjega spola pa navadno imena za mladiče, npr. *tele*, *žrebe*, *prase*, *pišče* ter nekatera zaničljiva poimenovanja, npr. *ženšče*, *revše*, *otroče*.

V navedeni literaturi o slovenščini je koncept predvidljivosti spola vsekakor prisoten, a brez eksplicitne povezave in soodnosnosti med pomenskimi in morfološkim kriterijem. Tovrstna povezava je predstavljena v naslednjem razdelku, osnovana pa je na analizi v Corbett (1991).¹

2 Predvidljivost spola pri slovenskih samostalnikih

2.1 Predvidljivost spola po Corbett (1991)

V tem razdelku predstavim algoritem v Corbett (1991) in njegovo uporabnost pri predvidevanju spola slovenskih samostalnikov. Po Corbettovi analizi se samostalniki v jezikih, ki poznajo kategorijo spola, razvrščajo v razrede spolov po dveh ključnih kriterijih, pomenu in obliki (morfološki ali glasovni obliki). Med seboj se razlikujejo po tem, katerega od teh kriterijev oz. katero kombinacijo uporabijo.

Slovenščino bi uvrstili med jezike, kjer je spol določen delno po pomenskih, delno pa po morfoloških kriterijih.² Moški in ženski spol sta pri zooloških samostalnikih, natančneje pri ljudeh in nekaterih višje razvitih živalih, nedvomno povezana s pomonom samostalnika: samostalniki biološkega moškega spola so običajno tudi slovnično moškega spola, npr. *oče*, *stric*, *lev*, samostalniki biološkega ženskega spola pa slovnično ženskega spola, npr. *mati*, *teta*, *levinja* (Toporišič 2000, Doleschal 2015, Herrity 2016). Velika skupina samostalnikov pa ne dobi spola po opisanem pomenskem kriteriju, temveč po morfološkem kriteriju. Vanjo spadajo vsi nezoološki samostalniki kot *roža*, *grm*, *reka*, *kamen*, *ideja*, *strah* ter zoološki samostalniki, kjer informacija o biološkem spolu ni relevantno merilo, npr. *črv*, *uš*, *polž*, *sinica*. Po Corbettu je spol pri teh samostalnikih napovedljiv iz sklanjatvenega vzorca. Če povemo nekoliko poenostavljeno: samostalniki, ki se sklanjajo kot *korak* (t. i. prva moška sklanjatev), so moškega spola; samostalniki, ki se sklanjajo kot *lipa* (t. i. prva ženska sklanjatev) ali *perut* (t. i. druga ženska sklanjatev), so ženskega spola, samostalniki, ki se sklanjajo kot *mesto* (t. i. prva srednja sklanjatev), pa so srednjega spola.

¹ Corbettova monografija »Gender« obravnava slovnični spol v več kot 200 jezikih iz različnih jezikovnih družin in je referenčno delo na področju (splošno)jezikoslovne obravnave slovnične kategorije spola.

² Corbett ne obravnava slovenščine posebej v smislu predvidljivosti spola; kot vzorčni jezik je pri njem predstavljena ruščina. Slovenščina je podrobneje obravnavana v poglavju o ujemanju ter odnosu med spolom in številom.

Morfološki kriterij, ki se opira na sklanjatev, pravilno napove spol vseh tistih samostalnikov, ki jim ne moremo pravilno napovedati spola glede na obliko. Beseda *avto* se konča na *-o*, vendar se ne sklanja kot *mesto*, temveč po vzorcu *korak*, zato je moškega spola. Podobno je z besedami kot *kost* ali *perut*, ki so ženskega spola kljub ničti končnici v imenovalniku ednine – ne sklanjajo se po vzorcu *korak*, temveč po t. i. drugi ženski sklanjatvi.

Omenjen morfološki kriterij pa ne bo pravilno pojasnil izjem, kot so samostalniki moškega spola, ki se končajo na *-a*, npr. *vojvoda*, sklanjajo pa se po vzorcu *lipa*. Ujemanje v povedi in besedni zvezi kaže, da so te besede moškega spola: *slavni vojvoda*, *vojvoda je bil premagan*, sklanjanje pa bi jih uvrstilo pod ženski spol. Corbett tu predlaga naslednjo rešitev: spol se najprej določi preko pomenskih faktorjev, šele nato sledijo morfološki kriteriji pri tistih besedah, ki jim pomenski kriterij v prvem koraku ne more določiti spola. Ker beseda *vojvoda* označuje nanosnika naravnega moškega spola, bo že v prvem koraku prepoznana za besedo moškega spola ne glede na sklanjatev.

Pravila za določanje spola po Corbettovem sistemu lahko strnemo v algoritem v (1):

- (1) Najprej uporabi pomenski kriterij. Za samostalnike, kjer pomenski kriterij ni relevanten, tj. samostalnike, ki se ne nanašajo na ljudi in višje razvite živali, uporabi samo morfološki kriterij.³

1. Pomenski kriterij za samostalnike, kjer je biološki spol relevanten:
 - a) Samostalniki, ki se nanašajo na bitja moškega spola, so moškega spola;
 - b) Samostalniki, ki se nanašajo na bitja ženskega spola, so ženskega spola;
2. Morfološki kriterij za samostalnike, ki se sklanjajo z neničto končnico:
 - a) samostalniki tipa *korak* so moškega spola;
 - b) samostalniki tipa *lipa* in *perut* so ženskega spola;
 - c) samostalniki tipa *mesto* so srednjega spola.

2.2 Tretje in četrte sklanjatve

Algoritmu na tem mestu dodajam še pravilo za samostalnike iz tretjih in četrthih sklanjatve iz Toporišič (2000). V četrthih sklanjativah vseh treh spolov gre za posamostalnjene pridevnike, kjer je spol popolnoma napovedljiv po morfološkem kriteriju *-i* ali ničta za moški, *-a* za ženski in *-o* za srednji v imenovalniku ednine.

V tretje sklanjatve spadajo samostalniki, ki se ne sklanjajo (tj. se sklanjajo z ničto končnico) in jih morfološki kriterij v algoritmu (1) ne zajema. Za tiste od njih, pri katerih je biološki spol relevanten, uporabimo pomenski kriterij. Ta bo skupino samostalnikov iz tretje ženske sklanjatve, npr. *Nives*, *Ines*, *mami*, neposredno prepoznal kot ženskega

³ V tretjem razdelku pojasnimo še nekaj izjem, ki kljub pomenu [+človeško] preskočijo pomensko določanje spola.

spola zaradi njihovega pomena. Veliko skupino tretjih sklanjatev sestavljajo kratice. Tiste, ki se končajo na nenaglašeni *-a*, so ženskega spola, npr. *ZDA*. Ostale kratice, ki se ne sklanjajo, so moškega spola, npr. *TAM*, *NATO*. Nekatere iz te skupine so lahko tudi ženskega spola in sicer v primerih, ko je jedro njihove polne zveze ženskega spola, npr. *SAZU* (akademija), *SMC/SDS/SLS* (stranka). Tukaj bi pravilo moralo prepoznati jedro kratice, spol kratice bi bil nato enak spolu jedra.

Algoritem v (1) dopolnimo še z morfološkim kriterijem za samostalnike, ki se sklanjajo z ničto končnico.

(2) Dopolnjen morfološki kriterij

Morfološki kriterij za samostalnike, ki se sklanjajo z neničto končnico:

- a) samostalniki tipa *korak* so moškega spola;
- b) samostalniki tipa *lipa* in *perut* so ženskega spola;
- c) samostalniki tipa *mesto* so srednjega spola;
- d) posamostalnjeni pridevniki (imenovalnik ednine: *-i*, { } → m; *-a* → ž in *-o* → s).

Morfološki kriterij za samostalnike, ki se sklanjajo z ničto končnico:

- a) kratice na nenaglašeni *-a* so ženskega spola;
- b) ostale kratice so moškega spola oziroma dobijo spol po jedru kratice;
- c) ostalo npr. *doma*.⁴

Potrebno je poudariti, da se nekatere kratice lahko tudi sklanjajo kot sprevržni črkovni samostalniki: po prvi ženski sklanjatvi, npr. *UEFA*, *FIFA*, ali po prvi moški sklanjatvi, npr. *SAZU*, *NUK*. V teh primerih lahko predvidimo njihov spol že po morfološkem kriteriju iz (1).⁵

2.3 Primerjava s sistemom v Toporišič (2000)

Skupno obema je določanje spola po pomenskem in morfološkem kriteriju, pri čemer je Corbettov sistem ekspliciten glede sosledja pomenskega in morfološkega kriterija. Prav to sosledje, ki pri Toporišiču ne igra vloge, pri Corbettu rešuje zadrege pri samostalnikih tipa *vojvoda*.

Sistema se razlikujeta tudi v pojmovanju povezave med spolom in sklanjativjo. V Toporišič (2000) sta sklanjatev in spol zaradi izjemno velike stopnje pokrivanja praktično zlita v eno: njegova Slovenska slovnica loči moške (4), ženske (4) in srednje sklanjatev

⁴ V tretjo srednjo sklanjatev spadajo redki samostalniki, ki se sklanjajo z ničto končnico npr. *ljubo doma*, *ljubega doma* – te bi morali dodati kot posebnost. Posebnost so tudi priimki, ki jih ta prispevek ne obravnava.

⁵ Kratice tipa *NUK* in *SAZU* se obnašajo kot večspolske besede. Lahko so ženskega ali moškega spola, uvrščamo pa jih celo v tri različne sklanjatev: prva ali tretja moška oziroma tretja ženska sklanjatev. Za podrobnejšo obravnavo glej Vidovič Muha (2013), Dobrovoljc (2015), Štumberger (2015).

(3). Po analizi v Corbett (1991) sta spol in sklanjatev sicer povezana, a hkrati ostajata ločena: v tem sistemu ne bi govorili o moških, ženskih ali srednjih sklanjatvah, temveč bi razlikovali le različne sklanjatvene vzorce, algoritem pa bi nato poskrbel za preslikavo iz sklanjatve na spol pri samostalniki, ki ne bi bili uvrščeni že po pomenskem kriteriju, in sicer z uporabo morfološkega kriterija v (2). Samostalnike tipa *vojvoda* Toporišič (2000) na primer uvršča v drugo moško sklanjatev, ki je enaka prvi ženski sklanjatvi. V Corbettovem sistemu vzpostavljane druge moške sklanjatve ne bi bilo potrebno, saj bi zaradi prevlade pomenskega faktorja taki samostalniki bili moškega spola ne glede na sklanjatveni vzorec.⁶

V svoji analizi Corbett poudarja, da je prav to skoraj popolno pokrivanje med spolom in sklanjatvijo večkrat razlog za napačno razumevanje in izražanje o tej povezavi. V literaturi namreč pogosto najdemo opise kot »samostalniki moškega spola imajo končnico *-a* v rodilniku ednine«, ko bi bila po njegovem pravilna formulacija »samostalniki, ki spadajo v prvo sklanjatev (in ta vsebuje večino samostalnikov moškega spola), imajo končnico *-a* v rodilniku ednine« (Corbett 1991: 39). Podobno – če otrok usvoji npr. oblike ženske sklanjatve, to še ne pomeni nujno, da je usvojil tudi koncept ženskega slovničnega spola.

3. Nekaj posebnosti

V tem razdelku obravnavam nekaj skupin samostalnikov z oznako [+človeško], ki morajo biti posebej označeni, da pri razvrščanju v spol preskočijo pomenski kriterij v (1). Njihov spol in ujemanje se nadalje določita po morfološkem kriteriju (epiceni) ali s kombinacijo morfološkega kriterija v odvisnosti od nanosnika (hibridi, večspolski).

3.1 Epiceni samostalniki

Epiceni samostalniki se nanašajo na predstavnike moškega ali ženskega biološkega spola, a se sklanjajo le po eni od sklanjatev in glede na svoj izhodiščni spol kažejo enotno ujemanje v vseh položajih. Najdemo jih med vsemi tremi slovničnimi spoli:

- (3) a) moški spol: otrok, človek, dojenček, individuum
 b) ženski: priča, žrtev, oseba, (filmska) zvezda
 c) srednji: dete, bitje.

Pri epicenih samostalniki nimamo možnosti ujemanja v odvisnosti od konkretnega nanosnika, **priča je stopil pred sodnika*, **zanesljiv priča*, temveč le *zanesljiva priča*, *priča je stopila pred sodnika*. Kljub dejstvu, da označujejo človeške nanosnike, to zanje pri predvidevanju spola ni relevantno – obnašajo se kot zoološki samostalniki *črv*, *uš*, *komar*, kjer je spol določen po morfološkem kriteriju, pomenskega pa algoritem preskoči.

⁶ V kolikor bi take samostalnike sklanjali po sklanjatvi tipa *korak*, bi njihov pomenski spol sovpadel s sklanjatvenim vzorcem.

3.2 Hibridni samostalniki

Samostalniki kot *baraba* (tudi *beba*, *čveka*, *dobričina*, *kurba*, *mevža*, *nadloga*, *neroda*, *pijandura*, *prastica*, *prismoda*, *rihta*, *sirota*, *spaka*, itd.; glej Toporišič 1981, Doleschal 2015, Herrity 2016) se lahko nanašajo na predstavnike ženskega ali moškega spola, sklanjajo pa se po prvi ženski sklanjatvi.⁷ Pri tej skupini je zanimivo izkazovanje spola v odvisnosti od nosnika: ko je ta moški, se lahko poleg ženskega ujemanja pojavi še moško pri ujemanju s povedkom, zaimkom in oziralnim zaimkom, (4a, b, c), ne pa pri ujemanju z levim prilastkom, (4č). To ugotavljajo in obravnavajo Toporišič (1981, 2000), Kunst Gnamuš (1995), Doleschal (2015), Herrity (2016).⁸

- (4) a) On je velika baraba.
 b) Baraba, pri kateri/katerem sem pustil kolo, mi ga je ukradla.
 c) Ta baraba mi je ukradel/ukradla kolo.
 č) velika baraba, *velik baraba

V Corbettovem sistemu za določanje spola bi take samostalnike morali posebej označiti kot hibridne (med *ž* in *m*), kjer je slovnično ujemanje lahko pogojeno s konkretnim nosnikom.⁹ Na Corbettovi hierarhični lestvici ujemanja *levi prilastek* < *povedek* < *oziralni zaimek* < *osebni zaimek*, kjer možnost ujemanja glede na dejanskega nosnika monotono narašča od leve proti desni, je pri hibridnih tipa *baraba* ujemanje glede na spol referenta možno pri zadnjih treh kategorijah (*povedek*, *oziralni zaimek*, *osebni zaimek*), ne pa tudi pri prvi kategoriji na lestvici (*levi prilastek*).

Med hibridne bi lahko uvrstili tudi samostalnike, kjer obrazilo spremeni slovnični spol osnove, spol izpeljanke pa se ne ujema s spolom nosnika: *deklič* m, *ženšče* s, *fante* s.¹⁰ Po pomenskem kriteriju bi bili namreč *deklič* in *ženšče* ženskega spola, *fante* pa moškega, a je morfološko prva beseda moškega, drugi dve pa srednjega spola npr. *ubogi deklič*, *ubogo ženšče*, *ubogo fante*; *deklič je prišel*, *ženšče je prišlo*, *fante je prišlo*. Spol referenta lahko vpliva na ujemanje, vendar načeloma samo z osebnim zaimkom: *bila je tak deklič, da se je vsak rad ozrl za njo* (SSKJ 2014).¹¹

Posebnost je tudi samostalni *dekle*, ki se sklanja po prvi srednji sklanjatvi, njegov nosnik pa je ženskega spola. Pri ujemanju lahko izkazuje konsistentno srednji spol, npr. *lepo dekcle*, *dekcle je prišlo*, ali, redkeje, tudi ženskega pri ujemanju s povedkom,

⁷ V SSKJ (2014) so te besede ženskega spola. Herrity (2016) navaja, da besede *baraba*, *mevža* in *pijandura* običajno označujejo moške, ostale pa nosnike obeh spolov.

⁸ V korpusu Gigafida najdemo tudi dva primera moškega ujemanja z levim prilastkom: *ljubljski baraba Ferdinand Turk*, *Stari baraba* (madž.-nemški film). Vsekakor bi bilo zanimivo raziskati, kako razširjeni so ti pojavi pri hibridnih samostalnikih in v kakšnem registru se pojavljajo.

⁹ Glej Uhlík (2019) za primerjavo z ruskimi hibridi.

¹⁰ Toporišič (1981) poleg *fante* s (kot *mačè*) prepozna še *fante* m (kot *France*). Besedi sta različni tudi po pomenu; moška različica je ekspresivna, srednja pa slabšalna.

¹¹ V korpusu Gigafida najdemo pri besedi *ženšče* tudi nekaj primerov ujemanja s povedkom: *Mercatorjevo ženšče jo je brez kančka sočutja nagnala iz trgovine; na pogled je bila suhljato, od let in nadlog zverženo, zanikrno, do ljudi sovražno ženšče, ki je oživela le, ko se je spustila noč*. Ti primeri dodatno kažejo na hibridno naravo omenjenega samostalnika.

dekle je po vodo šla, ali celo z levim prilastkom, *moja dekle je še mlada* (primera iz slovenskih narodnih pesmi).

3.3 Večspolski samostalniki

Kot primer večspolske besede Toporišič (2000) navaja *pot*, ki je lahko v ednini moškega ali ženskega spola, v množini pa tudi srednjega. V sodobni slovenščini je večspolski tudi *vodja* (Doleschal 2015); tu je ujemanje popolnoma pogojeno z nanosnikom npr. *nova umetniška vodja* ž, *novi umetniški vodja* m; primerjaj z enospolskim *vojvoda* m ali hibridnim *baraba* ž/(m). Večspolske samostalnike bi lahko opisali kot hibridne z ujemanjem v popolni odvisnosti od nanosnika na celotni Corbettovi hierarhični lestvici ujemanja.

4 Zaključek

V članku je bila obravnavana predvidljivost spola pri samostalnikih v slovenščini z vidika primerjave med Slovensko slovnico (Toporišič 2000) in Corbettovim sistemom (Corbett 1991). Najprej je bil predstavljen Corbettov algoritem razvrščanja samostalnikov v skupine spolov ter njegova aplikacija na slovenščino. Ta način uvaja eksplicitno sosledje pomenskega in morfološkega kriterija pri predvidljivosti spola (pomenski kriterij je razvrščen pred morfološkim) ter morfološki kriterij definira preko sklanjatvenega vzorca. V zadnjem delu članka so na kratko obravnavane izjeme, tj. samostalniki z oznako [+človeško], ki pri razvrščanju v spol preskočijo pomenski kriterij. Pri slednjih je še posebej zanimivo od nanosnika odvisno ujemanje pri hibridnih samostalnikih, kjer se nakazuje še mnogo zanimivega raziskovalnega dela.

VIRI IN LITERATURA

- Greville CORBETT, 1991: *Gender*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Helena DOBROVOLJC, 2015: Sklanjanje in spol kratic. *Jezikovna svetovalnica*. Na spletu.
- Ursula DOLESCHAL, 2015: Gender in Slovenian. *Gender Across Languages*. Ur. M. Hellinger, H. Motschenbacher. Amsterdam: John Benjamins. 333–68. Gigafida, korpusna besedilna zbirka. Na spletu.
- Peter HERRITY, 2016: *Slovenian: A Comprehensive Grammar*. London–New York: Routledge.
- Olga KUNST GNAMUŠ, 1995: Razmerje med spolom, kot potezo reference in spolom kot slovnice kategorijo. *Jezik in slovstvo* 40/7. 255–61.
- SSKJ, 2014: *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. Tudi na spletu.
- Saška ŠTUMBERGER, 2015: Sklanjanje kratic v pisnem knjižnem jeziku. *Pravopisna razpotja: Razprave o pravopisnih vprašanjih*. Ur. H. Dobrovoljc, T. Lengar Verovnik. Ljubljana: Založba ZRC. 159–67.

- Jože TOPORIŠIČ, 1981: K teoriji spola v slovenskem knjižnem jeziku. *Slavistična revija* 29/1. 80–94.
- Jože TOPORIŠIČ, 2000: *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.
- Mladen UHLIK, 2019: Izražanje spolske korelacije pri položajnih poimenovanjih v ruščini in slovenščini. *Slavistična revija* 67/2. 313–324.
- Ada VIDOVIČ MUHA, 2013: *Slovensko leksikalno pomenoslovje*. Ljubljana: Znanstvena založba FF.

SUMMARY

The article deals with the predictability of gender in Slovenian nouns from the standpoint of a comparison of the analysis in Toporišič (2000) (and also Doleschal 2015, Herrity 2016) with Corbett's system (Corbett 1991). In the first part, Corbett's algorithm for classifying nouns into gender groups is presented and applied to Slovenian. Corbett's method differs from the methods in other works on Slovenian in two respects. First, it introduces the sequence of semantic and morphological criteria as a relevant factor in gender assignment; namely, semantic rules precede morphological rules. Second, the morphological gender assignment rules are based on the declension paradigm of the noun. As such, gender and declension are connected but kept separate (in Corbett's system, we do not distinguish between masculine, feminine, and neuter declensions). According to the semantic rules, gender is predictable in nouns that denote humans or higher animals. In the last part of the article, special attention is paid to groups of nouns that refer to humans but have to be specially marked in order to skip the semantic assignment rules. Their gender and subsequent agreement within a phrase and clause are determined by morphological rules (epicene nouns, e.g. *otrok* 'child'), or by referent dependent morphological rules (hybrid nouns, e.g. *baraba* 'bastard', double gender nouns, e.g. *vodja* 'leader').